Hakem Heyeti Bozmaya Direnemez

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	21.01.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/656	2026/17	5684 s. K. 30, HMK 373, 2797 s. K. 15

ÖZET

Bozmadan sonra inceleme yapmadan önceki hükmü tekrarlayan itiraz hakem heyeti kararı eylemli direnme sayıldı. Direnme yetkisi mahkemelere ait olduğundan ve tahkimin amacına aykırı düştüğünden karar oy çokluğuyla usulden bozuldu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/sigorta-tahkim-itiraz-hakem-heyeti-direnme-hgk-2026-17/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/656 E. , 2026/17 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Ticaret Mahkemesi

SAYISI : 2025/299 E., 2025/296 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 30.05.2024 tarihli ve

2022/10159 Esas, 2024/5506 Karar sayılı BOZMA kararı

1. Taraflar arasındaki maddi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İstanbul Anadolu 12. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen hakem kararının saklanmasına ilişkin karara konu olan itiraz hakem heyeti kararının taraf vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, itiraz hakem heyetince Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Karar taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

I. ÖN SORUN

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında öncelikle; Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyetince direnme kararı verilip verilemeyeceği ve İtiraz Hakem Heyetinin ikinci kararın

eylemli direnme olarak kabul edilip edilemeyeceği hususu Hukuk Genel Kurulunun takdirlerine sunulur.

II. GEREKÇE

1. Somut olayda, taraflar arasındaki sigorta tahkim yargılaması sonunda itiraz Hakem Heyetince davacı vekilinin itirazının reddine davalı vekilinin itirazının kısmen kabulüne dair verilen kararın taraf vekillerinin temyizi üzerine Özel Dairece; kusur durumunun tespiti ve usulüne uygun maluliyet raporu alınması gerektiği gerekçesiyle taraf vekilleri lehine ve alınacak hesap bilirkişi raporunda ise TRH 2010 Yaşam Tablosu kullanılarak progresif rant formülü ile hesaplama yapılması gerektiği gerekçesiyle karar davacı lehine bozulmuş, İtiraz Hakem Heyetince, bozma kararı doğrultusunda inceleme yapılmadan önceki hüküm ile aynı doğrultuda karar verilmiştir. İtiraz Hakem Heyetinin bu kararı eylemli direnme niteliğinde olup, İtiraz Hakem Heyetince direnme kararı verilip verilemeyeceği değerlendirilmelidir.

2. Bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşen iki tarafın, anlaşarak bu uyuşmazlığın çözümünü özel kişilere bırakmalarına ve uyuşmazlığın bu özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanmasına tahkim; uyuşmazlığın çözümü kendilerine bırakılan bu özel kişilere ise hakem denir. Hakemler, bağımsız, tarafsız gerçek kişilerdir, kural olarak uyuşmazlığın tarafı olan kişilerce seçilirler, uyuşmazlığı yargılama yoluyla çözerler. Tahkim yolu, tarafların doğmuş ya da doğabilecek bir uyuşmazlığı aralarındaki anlaşmaya göre hakem veya hakem kuruluna götürdükleri, özel bir yargılama faaliyetidir (doktrindeki bir esere atıf).

3. Sigortacılıkta tahkim ise alternatif çözüm yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sistem ile Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde kurulmuş olan Sigorta Tahkim Komisyonuna müracaat edilerek komisyon tarafından belirlenecek hakemler aracılığıyla sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında, sigorta sözleşmesinden veya güvence hesabından faydalanacak kişiler ile güvence hesabı arasında çıkan uyuşmazlıklar çözüme kavuşturulmaktadır.
4. Sigortacılıkta tahkim kavramı hukukumuza ilk defa 03.06.2007 tarihinde kabul edilerek 14.06.2007 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesi ile girmiştir. Bu maddenin 12. bendi ve ilgili diğer maddelerinde 29.06.2012 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6327 sayılı Kanun ve 18.04.2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6456 sayılı Kanun ile birtakım eklemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Tahkim ile ilgili diğer düzenlemeler ise Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik ile yapılmıştır.

5. Sigorta tahkimi ile iç tahkim arasında terminolojik benzerlik dışında her iki alternatif uyuşmazlık çözüm yönteminin en temel nitelikleri olan tahkim anlaşmasının varlığı, tarafların rolü, sürecin işleyişi, hakemlerin seçimi, davanın açılması, yargılama usulü, kararların verilmesi, kararlara karşı kanun yolları ve kurumsal yapı yönünden çok temel konularda birbirinden farklılıklar bulunmaktadır. Her iki sistem arasındaki farklılık ve özellikler Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 19.06.2020 tarihli ve 2019/4 Esas, 2020/71 Karar sayılı kararında ayrıntılı bir şeklide açıklanmıştır.

6. Sigorta tahkim sisteminin kendine özgü kalıcı ve kurumsal bir yapısı bulunmaktadır. Sigorta tahkimi, zorunlu sigortalar dışında, sigorta kuruluşlarının iradi katılımı esasına dayanmaktadır. Sigortalı/hak sahipleri ise hiçbir şekilde, sigorta şirketleri ile yaşadığı bir uyuşmazlığın çözümü için Sigorta Tahkim Komisyonuna başvurmak zorunda değildir. Eş söyleyişle Sigortacılık Kanununda yer alan tahkim, sisteme üye olan şirketler bakımından zorunluluk, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlar bakımından gönüllülük esasına dayanmaktadır (doktrindeki bir esere atıf).

7. Bu sistem ile sigorta konusundaki uyuşmazlıkların uzman kişiler tarafından az maliyetle, hızlı ve adil şekilde çözüme kavuşturularak sigortacılık sektörüne olan güvenin artırılması amaçlanmış, bu kapsamda sistemin işleyişine özgü düzenlemeler getirilmiştir. Örneğin; Sigortacılık Kanunu'na göre hakem seçimi Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından yerine getirilir. Sigortacılık tahkiminde taraflar hakemleri serbestçe belirleyemezler. Sigorta tahkiminde görev yapacak hakemlerin Kanun'un 30/8 ve Tahkim Yönetmeliğinin 16.ı maddesindeki nitelikleri taşıması zorunlu tutulmuştur. Hakemler hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde görev yapacak şekilde önceden hazırlanmış listelere göre belirlenir. Hakemler, görevlendirildikleri tarihten itibaren en geç dört ay içinde karar vermek zorundadır. Ancak, bu süre tarafların açık ve yazılı muvafakatleriyle uzatılabilir.

8. Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesinin 12. bendinin son cümlesi "Temyize ilişkin usûl ve esaslar hakkında Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu uygulanır " 23. bendi ise "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanununun hükümleri, sigortacılıktaki tahkim hakkında da kıyasen uygulanır" hükmüne haizdir.

9. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na (HMK) göre ise direnme yetkisi devlet (ilk derece) mahkemelerinin ve istinaf mahkemelerinin tekelindedir. 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 15. maddesine göre; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay dairelerinin bozma kararlarına karşı mahkemelerce verilen direnme kararlarını inceleyerek karar vermekle görevli kılınmıştır.

10. Hakemlerin direnmesini mümkün görmek, uyuşmazlığa düşen tarafların resmî yargıyı bırakarak, uyuşmazlığı bir an önce hallettirmek için anılan iradi alternatif çözüm yolunu seçmedeki amacına da aykırıdır (doktrindeki bir esere atıf). Sigortacılık Kanunu'nun sigorta konusundaki uyuşmazlıkların uzman kişiler tarafından az maliyetle, hızlı ve adil şekilde çözüme kavuşturularak sigortacılık sektörüne olan güvenin artırılması yönünde güttüğü gayeye de uygun düşmemektedir. Zira bozma kararından sonra sistemlerine göre yeniden seçilen hakemler bozma kapsamıyla sınırlı olarak inceleme yapmaktadır (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 23.10.1972 tarihli ve 1972/2 Esas, 1972/12 Karar sayılı İBK kararı).
11. Daha açık bir ifadeyle sigortacılıkta tahkim müessesesi hızlı ve adil çözüme ulaşmak hedeflenmiştir. Bu nedenle 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 440/III-4. maddesi gereğince hakem kararlarına karşı karar düzeltme yoluna dahi başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Netice itibariyle Uyuşmazlık Hakem Heyetince direnme kararı verilmesi mümkün değildir.

12. Nitekim aynı ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 02.11.2021 tarihli ve 2018/(17)4-686 Esas, 2021/1318 Karar; 22.09.2022 tarihli ve 2022/4-672 Esas, 2022/1127 Karar; 17.05.2023 tarihli ve 2023/4-395 Esas, 2023/478 Karar; 22.10.2025 tarihli ve 2025/4-513 Esas, 2025/674 Karar ve 22.10.2025 tarihli ve 2025/4-556 Esas, 2025/675 Karar sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

13. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; Sigortacılık Kanunu'nda temyize ilişkin usul ve esaslar hakkında HMK'nın uygulanacağının hüküm altına alındığı, "bozmaya uyma ve direnme" başlıklı maddenin de temyizi düzenleyen ikinci bölümde yer aldığı, mevcut yasal düzenlemeler karşısında itiraz hakem heyetince direnme kararı verilebileceğinden ön sorun bulunmadığı yönünde görüş ileri sürülmüş ise de; bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul Çoğunluğunca benimsenmemiştir.

14. Bu nedenle Özel Dairece bozulan önceki hüküm gibi kurulduğu için eylemli direnme niteliğinde olan kararın usulden bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

III. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Direnme kararının HMK gereğince usulden BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harçlarının yatıranlara geri verilmesine,

21.01.2026 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.

"K A R Ş I O Y"

Taraflar arasındaki sigorta tahkim yargılaması sonunda Uyuşmazlık Hakem Heyetince davanın kabulüne karar verildiği, karara taraf vekillerince itiraz edilmesi üzerine itiraz Hakem Heyetince davacı vekilinin itirazının reddine, davalı vekilinin itirazının kısmen kabulüne karar verildiği, bu kararın taraf vekillerince temyizi üzerine Özel Dairece; taraf vekillerinin sair temyiz itirazlarının reddine, kusur raporu alınması gerektiğine, maluliyete ilişkin raporun hükme esas alınamayacağından usulüne uygun maluliyet raporu alınması ve alınacak hesap bilirkişi raporunda TRH 2010 Yaşam Tablosu kullanılarak progresif rant formülü ile hesaplama yapılması gerektiği gerekçesiyle davacı lehine kararın bozulduğu, İtiraz Hakem Heyetince, bozma kararı doğrultusunda inceleme yapılmadan önceki hüküm ile aynı doğrultuda karar oluşturulduğu, kararın taraf vekillerince temyiz edilmesi üzerine Özel Dairece; “... bozma kararına İtiraz Hakem Heyetince eylemli olarak direnilmesi ve taraf vekillerince temyiz edilmekle 6100 sayılı Hukuk Mahkemeleri Kanunu’nun 373 üncü maddesinin beşinci fıkrası gereğince yapılan incelemede; bozma kararının usul ve kanuna uygun olduğu anlaşıldığından dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderilmesine” karar verilmiştir. Hukuk Genel Kurulu “İtiraz Hakem Heyetince direnme kararı verilemeyeceği...” belirtilerek direnme yoluyla temyiz incelemesinin reddine karar vermiştir.

Genel Kurulun Sayın Çoğunluğunun bu kararına katılmıyorum. Şöyle ki;

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30/12. fıkrasında, İtiraz Hakem Heyetinin Kanunda belirlenen belli bir meblağı aşan kararlarının, temyiz incelemesine tabi olduğunu ve temyiz incelemesinin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir. Nitekim İtiraz Hakem Heyeti kararlarının temyiz incelemesi anılan hükümler çerçevesinde Yargıtay 4. Hukuk Dairesince yapılmaktadır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin hükümleri 361 ilâ 373 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Direnme hükmü ise temyiz hükümleri içinde bulunan 373/5. fıkrada düzenlenmiştir. Bu fıkrada, "İlk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi kararında direnirse, bu kararın temyiz edilmesi durumunda inceleme, kararına direnilen dairece yapılır. Direnme kararı öncelikle incelenir. Daire, direnme kararını yerinde görürse kararını düzelteceğini; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna göndereceğini" belirtilmiştir. Sayın Çoğunluk, fıkrada "...mahkeme ve bölge adliye mahkemesi.." ibaresinin geçtiğini, dolayısıyla İtiraz Hakem Heyetinin mahkeme niteliğinin bulunmadığını belirterek direnme imkanının bulunmadığını belirtmişse de; 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30/12. fıkrasında İtiraz Hakem Heyeti kararlarının temyiz edilebileceğini ve HMK'nın temyize ilişkin hükümlerinin uygulanacağını belirttiğine göre, HMK'nın 373/5. fıkrasındaki "mahkeme" ibaresi gerekçe gösterilerek İtiraz Hakem Heyetinin direnme hakkının bulunmadığını söylemek mümkün değildir. Kanun'un bu şekilde yorumlanması hâlinde, 4. Hukuk Dairesinin de temyiz incelemesi yapmaması gerekir. Zira temyizle ilgili tüm maddelerde de "bölge adliye mahkemesi veya mahkeme" ibareleri yer almaktadır.

Yeni yasal düzenleme yapılmadığı ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 30. maddesi ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin 3 61... maddeleri mevcut hâliyle kaldığı sürece İtiraz Hakem Heyetinin direnme hakkının bulunduğu kanaatindeyim. İtiraz Hakem Heyetine, direnme hakkı verilmesinin sakıncaları varsa bu hususun ancak yasal düzenleme ile giderilebileceği kanaatiyle Sayın Çoğunluğun kararına iştirak etmiyorum.